

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,
a hova minden küldemény befizendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házzhoz küldve 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

➤ Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr. ➤

Legujabb.

Nyiregyháza, június 28. (Délelőtt 12 óra.) A mai tárgyalás megnyitásánál. Eötvös védő ráutal az antiszemita közönség tegnapi zajongására, melynek célja preszsiót gyakorolni a mentő tanukra. Kéri az elnököt nyomban rendreutasítani a bandát. Elnök kiméletes hangon megteszi a figyelmeztetést. Kezdődik a tanukihallgatás. Első tanuként kihallgatják Dani Gábor, Huriné volt kocsisát, ki jelenleg Bécsben szolgál mint közkatona. Állítja, hogy Huriné délelőtt küldte Esztert festékért. Ő látta a leányt a faluban is mikor visszajött. Körülbelül 10 óra lehetett. Csak akkor tudta meg, hogy Eszter elveszett, mikor Solymosyné este sirva kereste a leányt a faluban. Wertheimer Farkas tanu vallja, hogy ő akkor szombaton a templomban volt, onnan a sakterekkel együtt távozott 11 óra körül. **Határozottan emlékszik, hogy a tarczali saktert hazafelé ballagni látta.**

Feuermann 23 éves volt eszlári tanító vallja, hogy Möricz nála tanulta az imádságos szíjakat kézre tenni, mielőtt 13 éves lett. Konstatálták, hogy Möricz tavál augusztusban lett 13 éves. Feuermann előadja, hogy ő istentisztelet után kijött a templomból, melyet aztán Scharf József bezárt.

Eötvös védő a közönség megújuló zajongására figyelmezteti az elnököt, mondván hogy a vádlottakra még semmi sem bizonyult, mi a büntetés elkövetését igazolná, s így ők **ép olyan tisztességes emberek mint bármelyik a zajongók közül.**

A tárgyalást tovább folytatják, anélkül, hogy az elnök szigorubb intést intézett volna a közönséghez.

Zsidó bíró.

Gálszécs június 26. Az antiszemita végtelenségig vitt erőlködéseid daczára ismét győzedelmet aratott a józan gondolkodású polgárok pártja a mai napon megejtett bíróválasztás alkalmával. Meg lett választva az intelligencia nagyobb részének jelöltje Policzer József zsidó vallású köztisztviselőben álló terménykereskedő város bírájának, még pedig tulnyomó szótöbbséggel.

Ámbár Politzer ur bokros teendői miatt nem akarta elfogadni a jelöltséget, sőt midőn kombinációba hozatott, kérte pártját, hogy hagyják ki a kandidációból. De miután az itteni antiszemita fő kolomposai, nevezetesen egy gazdatiszt és a kálvinista pap egy pár pártemberei által az előértekezleten f. hó 24-ikén, nyilvánosan kijelentették, hogy eltekintve a személykérdéstől zsidót bírónak nem választanak, a józan nép karöltve az intelligenciának főembereivel már többé nem akartak Po-

litzer ur jelöltségéről és kandidálásáról lemondani és minden törekvésüket oda irányították, hogy jelöltjük meg is választassék, a mi a fentebbiek szerint meg is történt.

Ebből is látszik, hogy a józangondolkodású polgárokat meggyőződésüktől eltántoritani nem lehet. A mi Nyiregyházán történik, abból a magyar nép valódi érzelmeit megítélni nem lehet.

R. B.

A szennylapok.

Szigetvár, jun. 18. Tek. szerkesztőség! A helybeli casinó választmánya f. hó 16-án összes antisemita lapjait, t. i. a »Függetlenséget«, »Pécsi figyelőt«, »Bolond Istókot« és »Üstököst« egyhangulag kiballotonirozta. Megjegyzendő, hogy a casinó tagjainak $\frac{1}{5}$ -öd része keresztényekből áll. A casinó élén Gruber Gusztáv járásbíró és dr. Szabó István állanak, két férfi, kiket a derék lakosság hazafiságuk és jellemük miatt nagy tiszteletben tart.

A rituális bünt csináló banda.

Egy köztisztviselőben álló férfi, aki a közrend szolgálatában megöszült, kinek hosszú közhivatalnokai multja olyan tiszta mint a nap fénye, most, mivel az igazság érdekében mert vallani, az antisemitismus vérebei megugatják: A zsidók zsoldjában áll!

Nem első eset, megtették már mással is.

Ők, kiknek minden törekvésük, minden vágyuk, fáradozásuk és igyekezetük oda irányul, hogy a magyar zsidók vagyonát elrabolhassák, kiknek más céljuk nincsen, mint a felkorbácsolt népszenevedély dühének odadobni a zsidótökét, hogy kiki bele markolhasson és megtömhesse zsebeit, kik a munkát kerülve, a szorgalom gyümölcseit törvénytelen módon akarják elsajátítani — ők megvesztegetéssel merészelik vádolni a becsületes hivatalnokok egyik mintaképét.

Barcza Dánielhez, aki huszonnégy évi hivatalos működése óta folyton nagyobbította azt a bizalmat, mely őt polgártársai és előljárói részéről méltán megilleti, Barcza Danihoz a gazemberek rettegett mumusához, ahoz férhettek a zsidók, Péczeli Kálmánhoz ellenben az Illaváról kiszabadult fegyenczhez, aki »liederlich és mehrerer Diebstähle verdächtig« az megvetéssel fordult el a megvesztegetés rózsaszínü ezresbankóitól . . . ő az igazság és becsületesség utjáról nem engedte magát letériteni.

Ilyen képtelenséget csak is a »Függetlenség« szerkesztőségében lehet kiírni.

De hát a többi lapok? Azok elhallgatják Péczeli viselt dolgait s legfelebb rosszalják, hogy a védők megzaklatták; de azzal a hallatlan gyalázzal, melylyel Péczeli beszennyezte a nyiregyházi törvényszék hírét, nem foglalkoznak.

Barcza Danit pedig, kit ez a megbélyegzett gazember a törvényszék színe előtt megvesztegetéssel vádol, a helyett, hogy elégtételt nyujtának neki, a legszemtelenebb hírek közlése által bosszantják.

Ez eléggé jellemzi azon lapokat, melyek folyton hangoztatják, hogy ők az igazság érdekében harcolnak.

Az a szerencse, hogy Barcza olyan férfiú, ki az ujságok olcsó dicséretére nem szorult és szembe mer szállani egy egész klikkel, akár milyen nagy urak tartozzanak is tagjai közzé.

A ki huszonnégy éven át Biharmegye apró csirkefogóit és nagy betyárjait tudta féken tartani, az nem fél Szabolcsmege zsványaitól sem.

Akármiként izgatnak ellene, becsülete azon szirt, melyen megtörik minden rágalom.

A nyolczadik nap.

— Junius 27. —

Elnök 9 óra után megnyitja a tárgyalást. Első tanu Junger állítja, hogy Péczeli és Recski Mórictot kinozták és megnevezi Hegymegit mint tanut ki e kinzást látta.

Mórict mostoha anyja.

Scharf Józsefné, 26 éves előadja, hogy hat éve van férjné; Mórict körülbelől 14 éves. Elnök kérdi ragaszkodással volt-e iránta a fiu? Tanu: Olyan bandzsi forma volt mindig; hát ha jóra intettem haragudott reám. E. Ezt a szót bandzsi hogy érti maga? Tanu: Ugy értem, hogy ha elment az iskolába, akárhányszor ha jött egy 6 vagy 4 éves fiu és elébe állott, nekem kellett kiszaladnom, mert félt tőle. Elnök: Hát félénk fiu vol? Tanu: Igen Elmondja továbbá, hogy a fiu néha jó, néha ros, különben félénk »bandzsi« volt. Nem verte meg Mórictot sokszor; atya is jól bánt vele; a fiu pedig makacs volt és visszabeszélt, vagy pedig haragudott. Sokszor hazugságon is rajta kapta a fiut.

A kés.

Elnök: Az is előfordult, hogy a fiu kést vágott magához? Tanu: Igenis, épen akkor reggel mikor elfogtak bennünket. Elnök: Beszélje el miből keletkezett az? Tanu: Férjem akkor reggel elment Tokajba és én beteg, gyögyulatlan gyermekágyas voltam, gyenge voltam. A vizért nem messze kellett menni. Szükségem volt vizre, hát kértem, hogy menjen, hozzon haza vizet, de nem akart hozni. Leült játszani a két kisebb gyerekkel és akkor hozzá mentem és kiabáltam rá, hogy: miért nem mégy, látod milyen gyenge, beteg vagyok. Édes apád haza fog jönni Tokajból akarok neki valamit főzni. Hát akkor kettőt ráütöttem, ő meg felkapta a kést, és hozzám hajította. Elnök: Mivel ütötte meg? Tanu: Ezt nem tudom; azt tudom, hogy kezemmel hátba ütöttem. Elnök: Nem volt-e a kezében semmi? Tanu: Nem. Elnök: Minő kés volt a fiunál? Tanu: Fehér, csontnyelű kés volt mellette. és azt hajította hozzám. Elnök: Érte magát? Tanu: Igen a karomon, de nem tudom bizonyosan melyiken, kicsit látszott. Elnök: keresztülvágta-e a ruhát? Tanu: Nem, de hegyes kés volt, beleért és kék is volt a helye. Elnök: Maga mit tett erre? T. Semmit sem tettem, csak haragudtam és akkor jöttek éppen szerkén az urak ér bevettek a faluházához. E. Azt mondatik, hogy maga is felfogta rá a kést és neki ment a fiunak T. Időm sem volt rá, mert mindjárt jött a vizsgálóbíró és még egy ur és a kisbíró és azt mondták, készüljek össze mert hideg volt és beteg voltam akkor is orvosságot vettem, Flórencz orvos ur Kállóból rendelte. T. Továbbá elmondja, hogy Mórict iskolába jár közös tanítót tartottak, ahhoz járt csak akkor télen, nem tudja már bizonyosan, járt-e a fiu iskolába.

Scharf Mórict.

Elnök: Scharf Mórictot hivatja be. (A szolgál

bevezeti.) Eötvös: Konstatálom azt, hogy Scharf Mórict nem a tanuk szobájából jött be. Elnök: Én külön szobában helyeztettem el: a törvényszéki szolgál van mellette. Eö. Esedezem Nagyságod, méltóztassék konstatálni, hogy időközben naponkint, napközben hol tartózkodik; szülei, rokonai felügyelete alatt, vagy önálló háztartást vezet. E. Közigazgatási felügyelet alatt van. Heumann: Részemről tekintetes tvszék, kérem annak indokolását, hogy Scharf Mórict miért tartatik így? E. Mert ő mindig hatóság felügyelet alatt áll. H. Azt méltóztatik Nsgod mondani, hogy Scharf Mórict egy törvényszéki szolgál felügyelete alatt áll. E. Csak ha szükség van rá és itt várakoznia kell. H. De elkülönítve tartózkodik a többi tanuktól és a tek. törvényszék szükségesnek találta őt a többi tanuktól elkülöníteni, kérem tisztelettel ennek okát. E. Az kéretett éppen Friedmann védő ügyvéd ur által, hogy elkülöníttessék. Friedmann: Én magam kértem az elkülönítést. Elnök: Nincs is felügyelet alatt, csak akkor, mikor kihallgatásra vár; tegnap is úgy volt, hogy reá fog kerülni a sor; azért volt a törvényszéki szolgál felügyelete alatt. Scharf Mórict: Mint a mult alkalommal, most is figyelmeztetek az igaznak, a valónak elmondására. Tégy félre magadtól, ha netalán van, mindenféle bosszuállást, vagy pedig minden olyast, a mi a te gyermeki lelkiismeretteddel nem egyezik meg. Állittatik az, hogy mostoha-anyád Solymosi Esztert nem ismerte. Mit tudsz erről, valjon ismerte-e vagy nem? Scharf Mórict: Azt nem tudom, ismerte-e vagy nem; lehet, hogy ismerte, lehet, hogy nem ismerte. Elnök: Lehet, hogy ismerte, lehet, hogy nem ismerte. Láttad-e azt, hogy valamikor Solymosi Eszterrel beszélt volna. Sch. M.: Beszélt néha, mikor elment Pap Alberthez, vagy pedig mikor Eszter odajött nálunk. E.: Volt nálatok? Sch. M.: Járatos volt nálunk. E.: Miért járt hozzátok? Sch. M.: Munkát hozott apámnak, mint suszternek. E.: Hát mikor Papéknál volt Eszter, akkor anyád járt oda Papékhoz? Sch. M.: Igenis járt. E.: Mi czélből? Sch. M.: Vett valamit, főzeléket Pap Albertéktől, vagy Gábornétól. E.: Jártál-e a mult télen iskolába? Sch. M.: A mult télen nem jártam. E.: Mikor szakítottad félbe az iskolázást, mert azelőtt jártál? Sch. M.: Jártam, a mult tavaszon mult el három éve; mikor 12 éves voltam, elmaradtam az iskolából. E.: Mikor 12 éves voltál, elhagyta az iskolát; azt állítja anyád, hogy sokszor nem viselted magadat jól, hogy makacs voltál, szót nem fogadtál, volt erre eset, hogy ily viseletet tanusítottál? Sch. M.: Volt néha, E.: Ő megvert, azután megfenyített téged? Sch. M.: Néha megfenyített, néha meg is vert. E. Édes apád Tokajban volt akkor és mikor visszajött, meg is vert téged. S. M. Igen, mikor kést fogtam rá, de baltát nem fogtam, akkor megvert. E. Hát kést mikor anyádra? Sch. M. A mult őszön, talán két esztendője. E. Most két évvel ezelőtt akkor vert meg édes apád? Sch. M. Akkor. E. Mert anyád állítja, hogy az első alkalommal mikor heveskedtél kenyeret gyurt és kétszer haragosan megütött s te akkor baltát fogtál rá. Sch. M. Az nem igaz. Elnök. Azon a szombatn, a melyre te emlékezzel, volt-e benn Eszter nálatok a szobában? Sch. M. volt. E. S akkor apád is benn volt? Sch. M. Igen, benn volt. E. Mit csinált Eszter bent a szobában? Sch. Mórict. A gyertyatartókat levette az asztalról és chiffontetejére tette. E. Hát mikor ezt Eszter elvégezte s ez történt vele, a mit te beszéltél, s mikor te visszajöttél a templom ajtajától beszéltél-e valamit anyád előtt? Sch. Mórict. Beszéltem. Elnök: Elbeszélted, a mit láttál? Scharf Mórict. Igen. Elnök: Anyád mit felelt? Sch. Mórict. Azt mondta, hallgassak és ne szóljak semmit. E. Mikor aztán elvittek Recsky csendbiztoshoz, történt-e valami bántódásod? Sch. M. Nekem nem történt semmi bántódásom. E. Igaz-e, hogy valaki ott füledet rázta? Sch. M. Nem rázta senki. E. Igaz-e, hogy pofon is ütöttek? Sch. M. Nem ütött senki. E. Igaz-e, hogy mikor oda érteztél az istállóba vittek. Sch. M. Nem. Az ebédlőbe vittek először, azután bevitt Recsky a konyhába, hol pandurok voltak; később behívtak és jegyzőkönyvet vettek fel vallomásomról. E. Tehát Reksky tégedet egy ujjal sem bántott? Sch. Nem. E. Többen állítják, hogy részint pofonverték, részint füledet rázták. Sch. M. Nem ijesztettek, csak azt mondták, hogy ha nem fogom bevallani az igazságot: örökös rabságra jutok. Elnök: Scharfné! Hallotta-e a fiunak vallomását? Micsoda megjegyzése van

reá? Scharfné: Az a megjegyzésem van reá ngos elnök ur, és tek. törvényszék, hogy hazudik. Heumann: Nézz anyád szeme közé. Elnök: Tedd meg ezt. Sch. M. (Anyjára néz.) Scharfné: Ide nézhetel a szemembe, kedves fiam, amint egész vallomásod, úgy az is hazugzág, ha azt mondod, hogy nekem elbeszélte azt a dolgot és hogy én azt mondtam, hogy hallgass. Sch. M. Hát akkor, mikor a vizsgálóbíró előtt voltunk, akkor is mondta zsidóul s a bíró ur is figyelmeztette, hogy nem szabad zsidóul beszélni. Scharfné: Nem igaz. Sch. M. Behívom Péczely Kálmánt, ő is mondta, hogy nem szabad zsidóul beszélni; maga mégis beszélt és ő újra figyelmeztette. Scharfné: Kedves fiam te hazudol. Sch. M. Nem hazudok. Elnök: Azt állítja. Móricz, hogy maga előtt a szobában elbeszélte azt, amit a templom ajtajánál látott és hogy maga figyelmeztette, hogy hallgasson, igaz-e ez? Scharfné: Nem igaz. Elnök: Továbbá azt állítja, hogy ő magát baltával nem támadta meg soha. Sch.-né: En tanuval bírom ezt bizonyítani. Sch. M. Hozza el a tanut, ki mondhatja azt? Én tudom, hogy nem támadtam magára soha baltával. Eötvös: Hallgasd meg anyádat, hadd beszéljen. Elnök: A figyelmeztetés csak engem illet. Scharfné: Hát arra emlékszel-e, hogy akkor péntekben reggel, mikor elfogtak bennünket, hallgasd meg az én szavamat. E. csak beszéljen, de ne figyelmeztesse mindig. Sch.-né. Ugy-e azt tudod, hogy gyenge, gyógyulatlan betegágyon voltam? Sch. M. Tudom. Sch.-né. És akkor is orvosságot azon perczen vettem be, mikor az urak értünk bejöttek, és édes apád nem volt odahaza tudod ugy-e? Sch. M. Tudom. Schné. Én kértelek, hogy hozz vizet, és te rám se hallgattál, hanem mentél, mint máskor játszani és olyan bandsi voltál; ezt megmondom a szemedbe is, Sch. M. Mikor? Sch.-né: Az nap reggel, és leültél a gyermekekkel játszani, félrevontad a válladat és odább mentél, nem akartál hozni és én hátba ütöttelek. Sch. M. Akkor volt az? Sch.-né: Akkor reggel. Sch. M. Az nem igaz és nem is lesz igaz, hogy egyszer ősszel azt kiabálta nekem, hogy hunczfut; hát hunczvut vagyok? mondtam, és akkor kés volt nálam, hát hozzáütöttem és megvágtam a kezét. Sch.-né. Nem úgy volt, hanem úgy volt, a hogy én mondom. Sch. Móricz. Nem mondja ki az igazságot, nem akarja kimondani; de én az igazságot mondom. Sch. József. Jó fiu, tudják már, hogy te hazudol, hát mond meg az igazat, hogy ki tanított erre a hazugságra? Sch. Móricz. Én nem hazudok, engem nem tanítottak, magamtól mondom.

Atya és fiu.

Scharf József: Kérlek édes fiam, édes apád vagyok, 14 esztendeig etted az én kenyéremet, szánj meg engem és ezen öreg zsidókat, ezekkel az ősz szakálakkal, mit vétettem én és ezek te neked? Scharf Móricz: Semmit sem vétettek nekem, csak azt az egyet tették. Sch. J. Ki volt a tanítód? Sch. M. Senki sem volt. Sch. J. Hát hogy lehet, hogy úgy tudsz most beszélni, mikor otthon nem is lehetett tőled semmit se hallani? Sch. M. Otthon eltiltották, hogy ne beszéljek semmit. Sch. J. Ki tiltotta el? Sch. M. Az anyám. Sch. J. Az nem igaz. Sch. M. Ha nem volna igaz, nem beszélnék egy szót sem, Sch. J. Csak az én kérdésemre mondd meg az igazat. Sch. M. Megmondtam már. E. Felelt már reá. Sch. J. Ő csak azt mondja, a mire Péczely tanította. Sch. M. Engem nem tanított. Sch. J. Hát honnan tudod? Sch. M. Csak magától, mert láttam. Sch. J. Te az én házamban börtönnek vagy rabnak a nevét sem tudtad. Sch. M. Tudtam már akkor. Sch. J. Azt te nem tudtad én nálam. Sch. M. Azt nekem meggyarázták, hogy mi az örökös rablás. Sch. J. Ki magyarázta meg? Sch. M. Péczeli ur. Sch. J. Hát azt akarod te, hogy én is az legyek? Sch. M. Hát az fog lenni. Sch. J. Hátha te leszel az, fiam? Sch. M. Én nem leszek. Sch. J. Hiszen százan megesküdtek, hogy az leszel. Sch. M. Én rá nem esküdhetik meg senki. Sch. J. Mi annak az oka fiam, hogy te azt a mi vallásunkat úgy elutáltad? Sch. M. Micsoda vallást? Sch. J. A zsidó vallást. Sch. M. Azért, hogy megutáltam. Sch. J. De okának kell lenni, ha valaki felakasztja magát, vagy keleugrik a Tiszába, okának kell lenni. Sch. M. Azért, hogy nem akarok zsidó lenni. Sch. J. Az nem ok, annak valami eredetének kell lenni, hogy nem akarsz zsidó lenni. Sch. M. Azért, mert nem akarok, mert megutáltam a vallást. Sch. J. Mióta utáltad meg? Sch. M. Mióta ott vagyok a megyénél. Sch. J. Hát azelőtt miért nem utáltad meg?

Sch. M. Azért, mert akkor azt hittem, hogy még ki fog szabadulni, hát még meg kell tartanom. Sch. J. Tudod te, hogy nem fogok kiszabadulni? Sch. M. Én nem tudhatom. Sch. J. Hát azután minek utáltad meg? Sch. M. Mert mostan olyan idő van, hogy zsidók csak úgy vannak Magyarországon, hogy csak ki nem kergetik, hát így félnek a zsidóságtól. (Mozgás a közönség közt.) Fr. Ki mondta ezt? Sch. J. Nem igaz az, várj, csak te maradsz bennel Te leszel az. Sch. M. Nem maradok benne. Sch. J. Ugy jársz, hogy a ki másnak vermet ás, maga esik bele. Sch. M. Hát benne leszek. Sch. J. Hát Hámán történetét tudod: a ki meg akarta öletni a zsinókat, azután felakasztották. Sch. M. Hát felakasztanak. Sch. J. De ha igazat mondanál, nem bántana senki. Sch. M. Megmondtam. Elnök: Azokat is elnyelte a föld, a kik hamis tanúságot tettek, ezt is tudod? Sch. J. Nem tudja azt. (Móriczhoz): Még egyszer kérlek szépen nem utáldalak meg, mert fiam vagy. Sch. M. Nem bánom! Sch. J. Hát a másokat többre nézed? Sch. M. Nem nézem többre, de a mi igaz, azt megmondom.

Sch. J. Jut-e eszedbe mikor nekem Bajra kenyéret hoztál? Scharf Móricz: Igen. Scharf J. Mit beszéltél akkor nekem? Sch. M. Már nem emlékszem. Sch. J. Ha eszedbe juttatom megmondod? Sch. M. Hát mit? Sch. J. Kérdeztem, hogy mi hir van otthon, mert egy hétig oda voltam, és kérdeztem, hogy van a feleségem, gyermekem, és te nem azt beszélte, azt mondtad, hogy beszéltek, hogy már megkerült a leány, hogy Tolcsván van. Sch. M. Igen beszéltem. Sch. J. Hát te láttad, hogy megölték, miért nem mondtad, az nem lehetséges mert láttam, hogy megölték. Sch. M. Azért mert azt mondták, ne beszéljek senkinek. Sch. J. Megint tovább beszélte, hogy Lichtmann tartozott Lengyelnek egy véka gabonájával; jut-e eszedbe? Sch. M. Igen. Sch. J. És hogy Lichtmann megadta, és mikor a kath. pap megtudta, elhivatta Lengyelné, hogy miért adta, azért talán, hogy a zsidókkal együtt tartson? Te azt beszélte nekem ugy-e? Sch. Móricz. Lehet, hogy beszéltem. Sch. József; másképp, hogy tudtam volna én azt, akkor már a verbung állott ott a zsidókra. Sch. M. hallottam, hogy az mondiák, hogy a zsidók ölték meg. Sch. J. Ha tudtad biztosan, hogy a lányt ők ölték meg, akkor azt lehetett volna mondani, hogy az nem igaz, az a lány nincs már meg, mert megölték. Sch. M. Igen, de maguk azt mondták, hogy ne beszéljek senkinek. Sch. J. Kicsoda az a maguk, melyik maguk? Scharf M. Hát maga apám, meg anyám mondta. En meg anyád? hisz előbb azt mondtad, hogy anyád mondta? Scharf M. Ő mondta először. Scharf J. A képedről is látszik, hogy hazudol.

Móricz olvasmánya.

Elnök: Ne bántsa a fiut. Scharf J.: Nem bántom én, de kérem alássan, nagyon szeretném én vagy tíz percze a kezem alá venni. (Derűtség és mozgás a közönség körében,) mindjárt meg volna az igazság. Sch. Móricz: Nem volna az, ha egy esztendeig volnék is. Sch. J.: No akkor többre nézel mást, mint engem, apádat. Friedmann: Azt szeretném tudni, hogy ki is beszélte azt, hogy a zsidókat kiűzik Magyarországból? Scharf Móricz. Az ujságban olyastam, Friedmann: Milyen ujságot olvasol? Scharf M. Nem emlékszem, olvasok én nemcsak egy ujságot. Friedmann: Hát csak nevezd meg, Sch. M.: «Függetlenség,» »Budapest,» »Nyirvidék,» »Szabolcsi Közlöny.» Friedmann: Valami röpiratokat nem láttál? — Istóczy röpiratait? Scharf Móricz: Nem. Friedmann: Amit bizonyosan nem tudsz, azt ne állítsd és figyelmezz, mire az elnök ur is figyelmeztetett, hogy nincs okod félni senkitől, sem a megyétől, sem egyesektől, Senki sem birhat azon joggal, hogy tégedet azért, amit itt vallani fogsz, isten és emberek előtt, feleletre vonjon. Azért csak azt beszéld, a mit igazán tudsz. E. Kérem kérdéseket tenni neki. Fr. Méltóztassék megengedni nagyságod, ha felmerül a feleletből annak szüksége kell jogomnak lenni, mert különben kellenem kellene nagyságodat, hogy figyelmeztesse, mi idővesztegetéssel járna. E. Már többször figyelmeztettelek részemről, ha felelsz, mond ki az igazság kimondásánál ne felej senkitől; ha valamit kérdeznék, a mit nem tudsz, feleleted az, nem tudom, Friedmann: Multkor elmondtd, hogy Eszter kendőjében kék gálicz volt, hogyan tudtad ez meg? Scharf Móricz: Kérdeztem tőle, Friedmann: De nem nézted meg? Sch. M.: Mikor

az asztalon volt belenéztem. Friedmann. Egyéb festék nem volt ott? Sch. M. Volt még másféle festék is valami fekete festék. Friedmann. Petroleum? Sch. M. Fekete festék, Friedmann. És szabadon volt a kendőben vagy be volt göngyölve különben valamibe? Sch. M. Be volt göngyölve, de kilátszott belőle a festék, nem jól volt begöngyölve. Elnök. Kérem a t. ügyvéd urat, épen ezen kérdésekben a mult alkalommal is keresztül mentünk. Friedmann. Én épen Kohlmaier vallomása folytán akartam az tudni, hogy miként volt begöngyölve (Móriczhoz) az iment figyelmeztetett a főügyészi helyettes iment figyelmeztetett a főügyészi helyettes ur ó nagysága, hogy miképen lehet, hogy Samuka töled tádná azt a históriát. Egy ellentétre figyelmeztetett is ó nagysága tudniillik, azt mondatd, hogy épen nem is nyultál hozzá, a Samuka pedig azt mondja, hogy te is tartottad a fejét: Samuka azt mondja, hogy nálatok történt: te az mondod, hogy a templomban, Samuka azt mondja hogy megmosták a lábát, te az mondod hogy árról nem tudsz semmit; hát szeretném tudni, mikor Samuka egész más beszél mint te, hogyan lehet mégis, hogy töled hallota volna. Nem lehetséges, halotta? Sch. Kítől hallotta volna? Friedmann. De hát mégis feltűnő, hogy egészen mást mond mint te? Sch. M. Ó még kis gyerek, ó mond akár mit, neki nincs annyi esze. Friedmann. De ha egy kis gyerek azt beszéli el a mit hallott, nem beszéli el azt, a mit nem hallot, ó pedig egészen más beszél mint te. Sch. M. Beszéljen, én nem tudok arról semmit: F. Hát arra emlékezel-e mikor benéztél, hogy nem fájt e meg a szemed? Sch. M. Nem fájt meg. F. Folytonosan egy szemmel néztél, vagy két szemmel? Sch. M. Egy szemmel. F. Hát mikor már soká néztél, nem hagyta-e abba és nem néztél-e másik szemmel? Sch. M. Nem, Nem nézhettem, mert a másikkal nem látok jól. Székely: Melyik szemmel? Sch. M. A balszemmel.

Ezután tanu elmondja, hogy 1882. aug. 23-ától van a megyeházában. Ez idő alatt Henter kis fiával találkozott. Tanítója van kit Orsovski Gyulának hívnak, katolikus. Volt még nála egy-két fiu. A rabbinál nem volt, sem a rabbi nála. A rokonok közül nagyanyja kétszet és egyszer a mostoha anyja keresték meg. **Más zsidóval beszélt, mert megtiltotta a várnagy.** Sétálni vagy a várnagygyal vagy egy hajduval járt. A várnagygyal a Sóstóra is kijárt kocsin. Arról, hogy valaki nagyobb pénzösszeget ígért, nem tud tanu, de a pénz kellett, kért a várnagytyól és ó adott a mosónó számára vagy tanszerekre. Arra a kérdésre, hogy hova megy innen, ha vége lesz e pörnek, azt feleli: nem tudok semmit, hogy itt maradok-e vagy visszamegyek apám házához, vagy más felé, de azt tudja, hogy zsidó nem marad. Funták: Hisz ezt sohasem említette, csak azt mondatd, hogy egyszerűen megtiltotta, pedig ez lehet, mert ha a szülei vagy akárki észre veszik, hogy mus valaki az ó bűntényüknek tudomására jött, azt körülveszik megmagyaráznák, felvilágosítanak miért gyilkolták meg, de épen abból látszik, hogy ez nem valóság, mert azt mondja, hogy csak egyszerűen megtiltották. Lehetetlenség azt képzelni, hogy ha elbeszélte volna az anyjának, hogy ilyet lártam, hogy megölték, hogy nem vették körül, az mondták volna, hogy fiam ez nem történt, ez csak a szeméd káprázta és maga sem maradhatott volna oly hidegen, de maga erről nem szólt semmit, mindig csak azt beszélte, hogy egyszerűen azt mondatd az anyja, hogy ne beszéljen róla édez apjának. És mikor ma megszólította csak azt mondatd, hogy az anyam megtiltotta. Látja ez valótlanság; ellenkesik a szülei és gyermekei viszonyal. Azt kérdem hát magától ismételve, hogy egyebet nem szólt az anyja, csak annyit, hogy ne beszéljen erről? Scharf József: És te nem kérdezted, hogy minek csinálják ezt, minek ez a czeremónia? Scharf Móricz: Nem kérdeztem. Ha tudtam volna a törvényt, hogy mire használják, kezdtem volna. Sch. J. Hát most honnan tudod? Sch. M. Most se tudom, de van sok nagyobb zsidó mint maga, vannak akik kikeresztelkedtek és mondták, hogy szükséges. Nagy papok is mondták. Eötvös. Mikor te a fogházban voltál, te sok dolog iránt másképp vélekedtél magadban, másképp éreztél a zsidó vallás iránt is, mint most, mikor a fogházban voltál. Eszedbe jutott édes anyád halálának napja is és

könyörögtél, hogy a zsidó törvények szerint mécsset gyujthass az egyik naptól a másikra. Emlékezel erre? Sch. Móricz Emlékszem. Eötvös. Ezt elmondták apádnak is, ki akkor sírva fakadt, hogy te oly jó fiu vagy, ki anyja haláláról is megemlékezett, de te nem vagy többé neki jó fia, te nem emlékszel sem anyádra sem apádra, sem hitsoraidra, a mióta a várnagy házánál. Meg egyet. Samu öcséd azt mondatd, hogy te is ott voltál, mikor megölték a leányt. Kinek higyjünk most. Te is gyermek vagy, öcséd szabadon van, téged pedig őriznek, mint egy nagy urat, gondold meg jól mit csinálsz. Móricz hallgat.

Bevezetetik Zdanek Gergely, ki állítása szerint ablakon nézte Móricz vallatását. E. És mi történt a fiuval? T. Nem történt semmi, csak kérdezte a csendbiztos hová tette a leányt? A fiu nem akarta mondani. A csendbiztos azt mondatd legényének: Üsd pofon. A legény nem ütötte, hát a fiu megijedt s akkor megijedt. Elnök: (Scharf Móriczhoz): Igaz, hogy fenyegettek? Scharf Móricz: Nem igaz, hogy fenyegettek, az sem, hogy a csendbiztos ütött. És egyáltalában Leskó és Zdanek állításaik ellenében tagaeja, hogy ót bántalmazták volna.

Barcza Dániel.

Barcza Dániel! (bevezetetik.) Barcza Dániel, önre mint tanura hivatkozás történt, mint ilyen idéztetett meg ezen kir. törvényszék által és mint ilyent figyelmeztetem hogy kérdéseimre tiszta igazságot valljon. Ezen kötelességét ön annál ts inkább tudja s érti, minthogy jelenben is közszolgálatban áll. Barcza Dániel született Debreczenben, 59 éves, nős, 8 gyermek atyja. jelenleg csendblztos Debreczen városánál. Az elnök kérdésere előadja, hogy ót vérig sértette a »Budapesti Hirlap« mult évi junius 23-iki számában foglalt azon jelentés, hogy nincs jó rendőrségünk. mert ha volna, kidcritené a bűntényt. Ó erre mindent elkövetett, hogy, hogy megbizást kapjon ez ügyben és miután kapott, hozzá fogott a nyomozáshoz. Azután nagy részletességgel előadja, hogy fogott ó dologhoz s ösmeretséget kövte Henterrel kihallgatta Móriczot ki is előtte is elmondta az ösmett dolgokat. Elnök: (Barcza Dánielhez): Azt állítja a fiu midón irt. Barcza Dániel: Móricz! mit értem én ott? Scharf Móricz: Plajbászszal firkált ott valamit aztat láttam. Barcza Dani: Hol voltam én, hol ültem? Scharf Móricz: Az asztalon. Barcza Dani: Hát te hol áltál? Scharf Móricz: Én az asztal mellett? B. D. Hát a divánon ki ült? Sch. M. A várnagy ur. B. D. Hát édes fiam tudod-e te azt, hogy én azt mondom neked egy izben, hogy téged kihallgatlak? Mondtam: látom, hogy te már a históriából beszélsz, teneked tudnod kell azt, hogy mit csinálnak és vigyázz magadra, ha valamiről tusz, mond el azt ugy, a mint tudod igazán, ha pedig valakit ártatlanul vádolsz, akkor meg ver az isten. Mit feleltél? Sch. Móricz. Akkor is azt feleltem a mi igaz. E. Tehát csak azt mondatd? Sch. Móricz. Igenis, én azt mondatam, hogyha az ur nem elégszik meg vele, hát azt mondom, hogy nem igaz. Barcza Dani. Hát mikor azt kérdeztem, hogy milyen ruhában volt, nem-e véres ruhában? ki szólt bele, hogy nem egy ingben? Sch. Arrol egy szót sem hallottam. Barcza: Arra nem emlékszel, midón Henter várnagy ur azt mondatd, hogy igaz, hogy azt mondatd a vizsgálóbíró urnak, hogy nem látott semmit, de másnap visszavonta vallomását? Erre nem emlékszel? Scharf Móricz: Én nem huztam vissza egy szót sem. B. D. Hát midón azt mondatd, hogy mikor elhoztak Nyiregyházára Nagy László urral, akkor azt mondatd, hogy nem igaz, mert féltél. Sch. M. Nem szóltam semmit, Nagy László urral nem is beszéltem, a vizsgálóbíró urral beszéltem, B. D. Mondtatd-e valaha, akár az egyiknek, akár a másiknak, hogy nem igaz, a mit mondatál? Sch. M. Nem. H. A vizsgálóbíró ur járt többször hozzád? Sch. M. Igen. H. Mily tárgyban? Sch. M. Kérdést tett, hogy nem beszéltem-e másfélét, mint ahogy beszéltem. H. Henter urnál volt nálad a vizsgálóbíró ur? Sch. M. Nem hanem mikor a várban voltam. Heumann: Henter urnál már nem? Sch. M. Nem, mert mikor beszélni akart velem felhivatott a hivatalba. Kihallgatták még azután Henter Antal várnagyot, Recsky András és ezen kihallgatott tanuk Móriczal együtt szembesitettek Barczával. A tanuk Barcza állításaival szemben mindent tagadnak.

A tanuk meghiteltetése után a tárgyalás véget ér.